Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Vitae Christi pars secunda - Cod. Aug. perg. 23

[Reichenau ?], [15. Jh.]

Capitulum XLV

urn:nbn:de:bsz:31-41582

Visual Library

at pendule expectacionis incerto semper
eum credamus esse venturum que ignoram⁹
qn venturus sit Signa quidem appropinqua
cionis adventus eius scire possum⁹ et debe⁹
sz diem pcisum nescimus Unde Crisostomus Sicut se
nectutis signa cognoscimus diem aut ultimū
ignoram⁹ sit et labentis seculi signa scimus
finem eius non cognoscimus Sicut enim qādo
videmus hominē senem scimus quia ppe mo
riturus est qn aut nescim⁹ sic et cū mundum
pturbatum videmus casurum cognosci⁹
diem aut ignoram⁹ Unde et aug⁹ finis qui
dem seculorum est etas sexta mundi videlicet
ab adventu domini usqz in finem seculi Se
nectus vero tm̄ tpis solet tenere qntum oēs
etates cetere Nam cum ab anno lx⁰ senectus
dicatur incipere et oīs hominis vita possit
usqz ad annos c. xx. pvenire manifestum est
solaz senectutem tam longaz qz oēs etates
priores esse posse frustra igit̄ annos qui post
mundi remanent huic seculo conaremur
diffinire omniū enī de hac re calculancium
digitos resolvit et quiescere iubet qui ait
Non est vrm̄ noscere tpa vel momenta que
pr̄ posuit in sua ptate hec aug⁹ Non est
quippe vrm̄ nosse tpa ulla quia revelatur
vel tradit̄ per scripturas quia hoc est psūp
cionis sz sm̄ scripturas nosse est erudicionis
Quamvis ergo revelatum forte fuit aliqn
tpt adventus antixpi non tamen sequitur
ut sciat de die iudicii Nescitur enī quanto inter
stitio post antixpm̄ futurum sit iudicium qz
licet scriptum sit qz xl. dies post antixpm̄ dabunt̄
sanctis ad pnīaz nescitur tamen utrum utqz
statim post illos xl dies futurum sit iudicium
Creditur tamen qz nocte tr̄ius domīe erit gñia
lis resurrectio sz in nocte pasche Ideo sm̄ ysido
rum in primitiva ecclīa fideles tota nocte illa
vigilabant qsi expectantes iudicium Quo aut
anno dies iste venturus sit penitus ignoram⁹
Istud vero quod hic ad litteraz exponit̄ de die iu
dicii gñialis moraliter pt intelligi de die iudi

cii particularis qui est dies mortis cuiuslz
hoīs diem enī mortis sue nullus scit nisi de⁹
sibi revelabit Et ideo est nobis vigilandum
et de hac die sicut de illa sollicite cogitandū
quia qualis quisqz exierit de hoc mundo ta
lis pntabitur in iudicio Oratio

Domine ihū xpe veni ad me ī nu
bibus pnīe et cor meū ī pluviaz
lacrimarum resolve erue in ptate iniorum
demonia et maiestate in me regna fac me
o vita redemptio ad te respicere interioribus
oculis et levare caput mentis da michi unde
ficulneaz sentire sz tue caritatis dulcedinē
et omī virtutum arbores producant in me
fructum bonorum opm ut michi ppe sit estas
regni celorum pūt michi mucre omīa vicia
et vigilare in oracione continua ut merear
mala ventura fugere et in iudicio ante te se
curus stare amen. ⁊ Die dñi in⁹ exe⁹
noe vel loth subito venturo ac de uno
assumpto et alio relicto xlv capitulum

Post hec declarat incertitudi
nem diei dñi introducens ter
rorem insperati diluvii et hor
tans ut vigilemus et nos p
paremus bene opando ne di
es domini nos inveniat ipatos In hac
aut opacione tpis iudicii et tpis dilu
vii implicant̄ duo iudicia gñialia unū
qz precessit sz per aqz in diluvio aliud qd̄
futurum est sz per ignē in gñiali occisio
Ponitur ergo comparacio qntum ad incertitu
dinem utriusqz quo ad tpr determinatum et ecia
quo ad incredulitatem multorum carnaliū
Sicut enī in diebus noe eo fabricante archā
et predicante diluvium futurum erant ho
mines comedentes et bibentes et matrimonia
facientes i. gule et ebrietati ac luxurie de
diti et sine timore lascivientes securi et eis cre
dere nolentibus ac vanitatibus carnalib⁹
et nichil timentibus subito veniens diluvi
um submersit et pdidit oēs pter noe et

tum eo in archa existentes sic et circa diem
iudicii hominibus vacantibus voluptatibus
et vanitatibus ac in securitate existentibus
et de nullo timentibus adventus xpi subito
et insperate veniet et omnes quos reperiet extra
archam i. ecclesiam perdet et condempnabit sed in
ecclesia per fidem et operacionem existentes custodiet
et salvabit ut dicit beda non hic coniugia vel
alimenta dampnantur sed inmoderatus licitarum
usus arguitur. Neque enim quia hec agebant sed quia
hiis se totos dedando dei iudicia condempnebant
a quo perierunt hec beda. Interitus quidem illorum
erat subitaneus non quia ante minime nuncia-
tus sed quia a nullo creditus unde maximus expositor
Noe et si tacebat voce opere loquebatur. Et si sile-
bat lingua fabricatione clamabat. Illam utique
cum opparetur opus novum et nulli aliquando com-
pertum admonebat cunctos novis periculis
nova tabernacula preparari loquebatur quod opere et di-
cebat illud ewangelicum dni dictum. Si michi non
creditis vel operibus credite hec maximus. Et periit
si homines archam in tot annis constructam videntes
sine dolore letabantur nichil futurorum provide-
tes et iudicia dei contempnebant non evigilan-
tes sed in maliciis dormitantes et subito a dilu-
vio absorpti sunt et repentinus interitus ta-
lis omnes in magna securitate existentes et
nichil timentes. Sic domino fabricante
archam ecclesie contra quam non est salus pre-
dicatur adventus domini ad iudicium in-
opinatus. Multi ergo tempore penitencia agentes et
exemplo pie aliis ostendentes et si tacent voce
tamen cum noe loquuntur opere dicentes. Si
vobis non creditis vel operibus credite. Sed
reprobi contempnentes lasciviunt et in die
qua non putant veniet dominus et perdet
eos. Et cum dicent pax et securitas quasi securi
existentes et de nullo timentes veniet super
eos repentinus interitus et non effugient
tribulacionem inminentem ubi beda. Mistice
autem noe archam edificat cum dns ecclesiam
de viris fidelibus quasi lignis leviagatis adunando
construit quam perfecte consummatam ingrediens
cum habitat in die iudicii presentia sue visionis eter-
nus habitator illustrat. Et cum archa edi-
ficatur iniqui luxuriantur cum vero intratur
intereunt quia qui sanctis hic certantibus
insultant eis illic coronatis eterna dampna-
cione plectentur hec beda. Sic multi de mor-
te sua non cogitant cuius certitudinaliter
sunt morituri et frequenter venit mors que nul-
lum timetur periculum subitus enim erit adven-
tus filii hominis ad iudicium generale et particulare
venientis unde Criso. Et quid mirum si periculum
nundum audiunt et non credunt. Ecce mori-
turos se esse cotidie audiunt homines quo-
ciens mortuos alios vident et tamen non
credunt se morituros. Si enim crederent se mo-
rituros non facerent ea pro quibus moriuntur
morte digna. Si ergo illud quod cottidie fit
et vident in aliis in se futurum esse non credunt
quomodo illud credent futurum quod adhuc
nunquam factum est hec Criso. Hoc idem etiam ondit
ex similitudine facti in diebus loth. Similiter
enim sicut tunc factum est sic quod impii igne et
sulphuri perierunt sic impii in die adventus xpi
peribunt. Quia homines illius temporis edebant
et bibebant externe per totum voluptatis emebant
et vendebant externe per totum cupiditatis plantabant
et edificabant externe per totum nimie securitatis et
in securitate erant usque ad diem illam qua ex-
iit loth a sodomis qua dominus pluit igne
contra inmoderatum ardorem et sulphur
contra fetorem de celo scilicet aereo et perdidit omnes
illos et adiacentes civitates ubi beda. Preter-
misso dominus illo maximo et infando so-
domorum scelere sola ea que vel levia vel
nulla putari poterant delecta commemorat
ut intelligas illicita qua pena feriantur si
licita et ea sine quibus hec vita non ducitur
inmoderatius acta igne et sulphure puni-
untur hec beda. Sic qui filius hominis revelabitur

qui modo occultatur scilicet in adventu suo
futuro iudicio usque ad tempus illud quo xpistus in hu-
manitate gloriosa videbitur veniens ad iu-
dicium veniet enim quando homines non advertent
periculum Secundum Criso. hoc totum dixit oste-
dens qualiter repente veniet inopinate et
pluribus lascivientibus et sine sollicitudine ex-
istentibus ubi beda pulchre dicit revelabitur
quia qui interim non apperiens omnia videlicet
tunc apertius omnia iudicabit Apparebit autem iudi-
caturus eo maxime tempore quo cunctos iudicare
eius oblitos huic seculo conspexerit et man-
cipatos quia licet mundi terminus olim presumi-
to sic venturus in tempore frigente tamen circa
finem caritate multorum tanta crebresceret
humani generis iniquitas ut merito debeat cum
ipso quem inhabitat orbe deleri Nam et nunc
quidem in nobis adeo comessationi et ebrietati
emptioni et venditioni ceteris que mundi rebus in-
herere videmus ut palam districti iudicis
iram eos provocare non lateat sed tamen quod sine
gravi merore sapiens quisque saltem cogita-
re non liceat peiora iamque supventura for-
midamus quod enim de una quondam peccatrice
gente delenda dictum est nec dum completa
sunt peccata amorreorum de toto paul dubio pre-
notum massa dampnanda constat esse senten-
dum Significat secundum bedam loth qui interpretatur
declinans est populus electorum qui dum in sodomis
id est inter reprobos ut advena moratur quantum va-
lorum scelera declinat Exeunte autem loth so-
doma perit quia secundum Criso. quod diu sunt homines
fideles stat iste mundus et cum sancti de mundo
desierunt est utique casurus sicut etiam egredi-
entibus israhelitis de egipto exterminatus est
egiptus Hec igitur predicta audientes time-
amus actus nostros et ab otio ac lascivius animo
abstinentes et de preteritis penitentiam agentes ad
illam diem dominum nos sine cessatione preparemus
Deinde post incertitudinem temporis iudicii
ostendit incertitudinem salutis iudicandorum

ne quis de suo statu presumat vel se elevet
quia in omni statu erunt aliqui electi et ali-
qui reprobi Tunc enim in illa nocte tribula-
tionis quia antique hostis tenebrarum est et
similiter est in nocte mortis duo erunt in agro
id est in agricultura plantationis qui presunt ecclesiis
et operantur in ecclesie ministerio tamquam in agro
dei ut surgat et proficiat messis huius agri
dominici unus assumetur scilicet ad gloriam scilicet
prelatus bonus et utilis alter relinquetur ad pe-
nam scilicet prelatus malus et inutilis Item due
erunt molentes in mola id est exercitio actionis que
in modum mole volvitur sollicitudinibus
et pertinet ad populos qui feriatum nocte de-
signantur quia tamquam infirmi a potentibus re-
guntur unus assumetur ad gloriam scilicet iustus
alter relinquetur ad penam scilicet iniustus Item
duo erunt in lecto id est in quiete contemplationis
qui otium et quietem eligunt et nec negotiis
ecclesiasticis nec secularibus occupati sed velut
ad hec infirmi secedunt ad otium et quieti
te diligunt non se magis actionibus omit-
tentes et quodammodo in statu infirmitatis
deum rogantes unus scilicet bonus assumetur
ad salutem alter scilicet malus relinquetur ad
dampnationem In quolibet ergo istorum statuum oste-
dit aliquos esse electos et aliquos reprobos in
quolibet enim sunt boni et mali quia secundum augustinum
in omni conditione et gradu optimis mixta
sunt pessima Et qui boni fuerint assumentur
ad gaudia eterna ubi est xpistus id est dominus in corpore
scilicet xpistus qui est homo corporeus et aquilarum
id est animarum sanctarum predicti ibi congregabuntur
et aquile spirituales in corpore scilicet sancti et e-
lecti qui eius passionis humilitate que inviti
tamquam de eius carne saturantur quorum per
resurrectionem ut aquile iuventus renovabitur
mali vero cum dyabolo ad penam eternam
relinquuntur Et ideo ut dicitur in osee consola-
tio abscondita est ab oculis meis quoniam
ipse inter fratres dividet Cum ergo dicitur

q̄ de agro et de mola et de ſancto vnus aſ-
ſumetur et alt̄ relinquetur non de duob̄
hominibus dictum eſt ſ; de duobus gn̄ib̄
affectionum nec uidentur alia ēē genera
hom̄ quibus conſtat ettiā q̄ iſta tria ha-
bentia differentias ſpēc aſſuptoꝝ et relictoꝝ
vnde Criſ. Omnes iuſti quidem aſſumūtur pec-
catores autē relinquuntur omnes iuſti ī vno
homine figurantur et omnes pctātores ī
vno. Videat modo vnuſquiſq; qualis ſit et
talem ſciet q̄ debeat aſſumi et non ꝛ̄linq̄
quia boni tantum aſſumentur mali vero
relinquntur. Hij autē tres ordines quo
ad ſaluandos ſignificantur per tres viros
qui ſaluauerunt aīās ſuas et quos ſolos
liberandos ezechiel ꝓpheta pn̄uciat ſcilꝫ
noe qui ſignificat ſtatum platorum et per
quos etiā regitur ſicut per illum in aq̄s
archa gubernata eſt que figurā ecce ge-
ſtabat et iob per quem ſignificatur ſtatus
actiuorum qui uxorem et filios et āplas ter-
renarum rerum corporeas habuit et curā
domus ꝓprie egit et daniel vir deſidero-
rum per quem ſignificatur ſtatus otēpla-
tiuorum qui nuptias contempſit et celibē
uitā elegit et in aula regia abſtinentie de-
ditus fuit. De clericis vero qui negotia ſecu-
laria et cauſas ciuiles tractant dubitari pt
ſub quo horum ſtatuū conphendi poſſint et
debeant. Et quia ut dictum eſt ſupra incerta
eſt dies domini et de die illa nemo hom̄ ſcit
et ut iaꝫ uiſum eſt incertitudo eſt ſalutis ī
quocumq; ſtatu quis fuit ideo ex pmiſſis
concludit ne torpeāt in pctīs dormitando
ſ; ſolliciti ſimus et uigilemus contra mor-
tis incertitudinem bonis opibus uigilī ī ſiſ-
tendo dicens uigilate ergo et ſemꝑ in ſolli-
citudine ſitis quia neſcitis qua hora uel ma-
ne půicie uel in tercia iuuentutis uel ī ſepta
ſenectutis uel in ſepto ſeni dn̄s vr̄ ventur⁹
ſit ad iudicium particulare in cuiuſlibet
morte ſiue ad iudiciū gn̄ale in ꝛ̄ſurrectiōe

ne cum venerit ſubito et ex inſperato dormi-
tes nos inueniat et inparatos vnde ī ecc̄.
Neſcit homo finem ſuum ſ; ſicut piſcis capi-
tur hamo et ſicut auis conphenditur laq̄o
ſic homo capitur in tp̄re malo vnde et aug̃.
Nichil morte certius et nichil hora mortis
incertius. Nam neſcimus quomodo aut qn̄
aut ubi moriemur qm̄ mors ubiq; expectat
nos. Ideo debemus ēē parati ut cum cor-
pus ꝛ̄uertetur ad terraꝫ de qua ſūptum ē
ſpiritus redeat ad deum qui miſit illum
vnde etiaꝫ greg̃. Nemo in huius uite itine
torpeat ne in patria locum perdat. Nam
cū ad huc hodie licet bene agere ſcimus
utrum cras liceat ignoramus vnde et Criſ.
Nam ratione ab vnoq; hoīe abſconditus ē
dies mortis ipſius videlicet ut ſemꝑ bene fac-
iat ſemꝑ mortem ſuaꝫ ſperans eadem ratione
et ab omnibus hoībus abſconditus eſt dies ad-
uentus xp̄i videlicꝫ ut non vna gn̄atio ſal-
uetur ſciens aduentum ipſius ſ; oīs dn̄ in
ſingulis quibuſq; generationibus aduēt⁹
eius ſperatur hec Criſ. Nam ergo tēpus
iudicij et etiaꝫ mortis eſt incertum ideo de-
bemus ſemꝑ eſſe parati ad ipm̄ expectādū
et ſemꝑ eſſe in cōtinua ſollicitudine ne im-
prouiſi inueniamur in morte vnde bern.
contra negligentes ſe parare. Miſer q̄re
hora te non diſponis. Cogita te mortuum
q̄ ſcis de neccītate moriturum. Diſtigue qualr̄
oculi vertentur in capite vene rumpentur
in corpore et cor ſcindetur dolore hec bern.
habeamus igitur in memoria quia mūdus
fallax uita breuis finis dubius exitus hor-
ribilis iudex terribilis pena inēſtimabilis
et hec ſemꝑ nos terreant et ad uigilandū
inducant vnde baſilius. Semꝑ ante ocl̄os
tuos verſetur ultimus dies. Cum diluculo
ſurrexeris ne ad veſperaꝫ te confidas ꝑ
uenire et cum quieſcens lecto membra tu-
a cōpoſueris de lucis non confidas ad ue-
tu et facilime poteris refrenari ab oībus

uictus semp(er) cor tuum celestia promissa me
diteri(tur) ut ipsa te ad uirtutis maz p(ro)uocet
Esto n(unc) talis in operibus tuis quale te uis
futurum postmodum hec basilius Hec
utiq(ue) scientes et illaz diem semp(er) suspectam
habentes faciamus nunc de nobis ip(s)is iu-
dicium p(re)occupando faciem domini in con-
fessione et iusticiaz perficiendo dign(o)s fructus
p(eniten)cie ut deum nobis p(ro)piciu(m) inueniamus et
benignum unde ber(nardus) Si nosmetip(s)os iudi-
cauerimus non utiq(ue) iudicabimur Bonu(m)
iudicium q(uod) me ab illo districto diuino q(ui)a iu
dicio subducit et abscondit Prorsus horreo
incidere in manus dei uiuentis Volo uultui
ire iudicatus p(re)sentari non iudicandus Iudi-
cabo p(ro)inde mala iudicabo et bona Mala
melioribus curabo corrigere actibus di-
luere lac(ri)mis punire ieiuniis ceterisq(ue) s(an)c(t)is
laboribus disciplinis In bonis de me humili-
senciaz et inota p(re)ceptum domini seruu(m) in-
utilem me reputabo qui q(uod) facere debui
tantum feci Scrutabor ego uias meas et studi-
a mea quo is qui scrutaturus est ierl(usale)m in
lucernis nil inscrutat(um) in me sine indiscussum
inueniat Neq(ue) enim iudicaturus est bis in id
ip(su)m unde et Cris(ostomus) Si p(ro)prius p(e)cc(at)is no(n) eru-
bescimus ho(m)i(n)es s(ed) timeamus ut o(mn)ez deum
qui et nunc uidet que fiunt et tunc punit
eos qui non erubescimus homines s(ed) time-
amus ut o(mn)ez deum qui et nunc uidet que fi-
unt et tunc punit eos qui nunc p(e)cc(an)t hic
agunt Nam enim uerecundiam hominu(m)
inspicit nunc solum deo autem inspiciente no(n)
uerecundatur agere aliq(ui)d in deo uiuens
nec uult penitere et transmutari in illo die
uniuerso orbe terrarum considerante ex-
emplificatur Omnia enim ut in ymagine
tunc stabunt s(ecundu)m oculos n(ost)ros ut per se
condempnatus uniusquisq(ue) sit de reliquo
Igitur si non uult quis diuulgari que sua

sunt in illa die cauet iaz uulnera instat in-
de reliquo nouarum t(em)p(ore) Simus semper
parati non enim semp(er) horum p(otes)tatem habe-
bimus Quo circa hic peniteamus ut ita
p(ro)picium deum inueniamus s(ecundu)m futuraz
diem et multa potiamur eius clemencia
hec Cris(ostomus). Oracio

Domine ihesu xpe da michi inter-
titudinem dei aduentus tui uigi-
lando et bene operando p(re)uenire ne uolupta-
tibus et uanitatibus uacans subito impa-
ratus inueniat illa die presta michi ut cum
inter electos tuos merear tua gracia o(mn)i(um)
et cum ip(s)is ad gaudia eterna misericordi(ter)
assumi ut sic cum eisdem electis et sanctis tuis
quorum per resurrectio(n)ez renouabitur ut a-
quile iuuentus ego te miserante ubi cum
in corpore glorioso es congregatus de tua
satiari merear uisione et exultans te uigi(liter)
laudare sine fine amen. De vigilia pa-
trisfamilias custodientis d(omu)m fure domu(m)
suam xlvi capitulum

Vnde probat exemplum
q(uod) sit uigilandum et magis
enim uigilandum est pro e-
ternis q(uam) pro temporalibus
s(ed) p(at)erfamilias hora suspec-
ta de aduentu furis uigilaret pro corpora-
libus ergo et nos omni hora quia omnis ho-
ra est suspecta debemus uigilare pro spiri-
tualibus et semp(er) esse solliciti de uita eterna
ne perdamus eaz q(uod) erit si inueniamur in-
parati in morte per gracie carenciaz Vnde
Cris(ostomus) confundit hic desides quia non tantu(m)
studium faciunt pro a(n)i(m)a q(uan)tu(m) alii p(ro) pecunia
qui fures expectant ne perdant eaz illi enim
uigilant ut inueniant(ur) parati Exponit
aut(em) hec similitudo s(ecundu)m Cris(ostomum) dupliciter Primo
modo uocat furem dyabolum domum inter- patro
triceni quaz si intrauerit per negligenciaz mete

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg